

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
A vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 22.

34.4^o.

Ő Felsége kívánságára még egy visszavonhatatlanul legeslegutolsó kísérletet tett ma Budapesten a két kvótadeputáció, hogy közösen megegyezzenek a közösügyes kiadások fedezésénél a monarchia két állama által fizetendő hozzájárulási arányra, népies nyelven kvótára nézve.

A megegyezés, mint tudósítónk sürgönyzi nekünk, annyi vajadás után létrejött. Az eredmény pedig Magyarországra nézve nagyon lesújtó.

Magyarország eddigi kvótája — a volt Határőrvidékre külön megállapított 2%-kal együtt — 31.4% volt. A két bizottság megállapodása után pedig lesz 34.4%. A különbség tehát kerek 3%.

Ez a 3% számokban kifejezve ijesztő nagy.

A jövő 1900. évre szóló s a parlament előtt fekvő állami költségvetésben, miután a közös pénzügyminiszter még nem terjesztette a delegációk elé a közös költségvetést, a közösügyes költségek a folyó 1899-ik évre megállapított összegben vannak előirányozva s Magyarország kvótája 31.4%-ban van felvéve.

Feltéve tehát, — ami éppen nem valószínű, — hogy a közösügyes kiadások nem emelkednek jövőre, az eddigi kvóta szerint fizettünk volna 34.759,800 frtot; a kvótabizottságok által most megállapított arány szerint pedig fizetnünk kell 38.080,800 forintot. A különbség tehát 3.321,000 frt.

Mivel pedig a közösügyes kiadások számtani haladvány szerint növekednek,

ez a három perczenes kvótaemelés is évről-évre nagyobb összeget fog jelenteni.

Kevés vigasztalás ezzel szemben az a körülmény, hogy a fogyasztási adók átutalásával jelentékenyen fog növekedni vámbevételünk.

Ez az átutalás egy kiáltó igazságtalanságot szüntet meg, mely három évtizeden keresztül sok milliót fosztotta meg Magyarországot. Másrészt pedig átutalás révén korántsem emelkedik annyira vámbevételünk, mint amennyit emelkedik kvótánk s így még ha nem emelkednének is a közös kiadások, menthetetlenül felbillenti államháztartásunk mérlegét s deficitet hoz nyakunkra.

Ez a körülmény legvilágosabb bizonyossága annak, hogy igazságtalan a kvótaemelés.

Érezte ezt a magyar kvótabizottság is s hogy mégis beleegyezett kvótánknak ily nagymérvű emelésébe, az az oka, mert a kvóta kérdést régóta nem tekintette gazdasági kérdésnek, hanem politikainak.

A kvóta, azóta hogy az feltűnt a politikai látóhatáron, csak rövid ideig szerepelt igazi, gazdasági jellegű kérdésben. A szolgáltatási képesség, a fizető képesség gazdasági kérdés. A taktika kivetkőztette gazdasági jellegéből és politikai ügyet csinált belőle. Ennek az átváltoztatásnak nagymestere Bánffy volt. Széll mint a kvótabizottság elnöke nem emelt kvótát és nagy elokvenciával szállt sikra a magyar érdekekért. Mint miniszterelnök hallgat és kvótát emel. Maga helyett az elnöki székbe odaültette Tisza Kálmánt, aki mint magyar gavallér csak nem fogadhat el ajándékot az osztráktól.

A magyar fizet és a dualizmus áll.

Dualizmus? Vajjon annak megalkotói úgy kontempláltak-e a dualizmust, hogy annak súlyos feltételei Magyarországot gazdasági létében fenyegezzék? És nem ugy-e, hogy a két állam gazdaságilag egymást támogatva, külpolitikai tekintélyét is növelje. Sikerült-e ezt elérni? Határozott nemmel felelhetünk. A merkantilizmus gazdaságilag mindkét államot tönkretette. Az osztrákok a dualizmus révén és a monarchia nagyhatalmi állása czimén Magyarországot kiszípolyozták. Magyarországnak eddigi alkotmányos miniszterei pedig saját hatalmi érdekeik fődözésében a dualizmus molochjának áldozták fel az ország anyagi és nemzeti érdekeit.

Ha vajjon gyermekek harca e kvóta megállapítása, melyben a legrakoncztalanabb kölyök kapja a legnagyobb darab cukrot, csak azért, hogy rövid időre békességben maradjon. Avagy komoly nemzetek egyezkedése a közös intézmények anyagi fenntartása érdekében. Nem ok nélkül lebeg szemünk előtt az előbbi kép, mikor azt látjuk, hogy Ausztria, mely három évtizeden keresztül zsarolt bennünket és mely az utolsó egyezkedés alatt alkotmányellenesnek, a dualizmus sulypontjának fenntartására teljesen képtelennek bizonyult, mégis eléri azt, a miért az egész hecczet megcsinálta: leszállítja a kvótáját. Magyarország pedig, mely még Bánffy-kormány dacára is a dualizmus tántoríthatlan hívének bizonyult, eléri azt, hogy évenként legalább is három és félmillió forinttal nagyobb összeget fizethet azon intézmények fenntartására, melyek helytelenül alkalmazva államiságunk és anyagi fejlődésünk nagy ellenségeiként bizonyultak.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Búcsú.

(Levél egy menyasszonyhoz).

Irta: Deér.

— Edes Nusi! Így szólitom meg most még egyszer, mikor utoljára írok magának. Ne vegye rossz néven ezt a régi, bizalmas, becézőgető megszólítást. De nem tudom másként szólítani. Maga nekem csak Nusi marad, a míg élek a míg emlékezni tudok.

Emlékezni a letűnt szép órákra, azokra a tündérszötte, színes ábrándokra, a melyekkel úgy telve volt a mi fiatalos szívünk. Ezen szép idők emlékein mereng a lelkem. A mult emlékei adták kezembe a tollat, hogy írjak magának édes, magának, a boldog menyasszonynak, — én, — a magára hagyott, árván maradt.

Bocsássa meg ezt nekem! Igérem, hogy ez lesz az utolsó, a mivel tán néhány kellemetlen percet szerzek magának.

De látja, édes, ha valakit valami nagy fájdalom ér, keresi a vigaszt, az enyhülést. En így vagyok. Tele van a szívem nagy fájdalommal igaz keserűséggel. És én keresem az orvosságot erre az én keserűségemre. Nehéz megtalálnom.

És én tollat fogok, hogy írjak magának édes, hogy boldogságot, tiszta, igaz boldogságot

kívánjak arra az új életre, melyet más oldalán, engem elfelejtve fog élni.

Keserves ez az irás nekem, — és mégis boldogság. Nem tudnék úgy meglenni, hogy ezt meg ne írjam.

Azt mondják, hogy az egyik szenvedés, fájdalom feledtetni a másikat. Talán igaz? Vajha úgy lenne nálam is! Vajha feledni tudnám a multat minden fokadozó reménységével, minden színes ábrándjaival.

Ha én ezt mondtam volna magának csak rövid egy év előtt?! Ugy-e hogy megváltozunk?

Maga, édes Nusi, ma már másnak a menyasszonya. És én hiába várom az ébredő tavaszt, hiába a virágnitást, a bimbófakadást. Az én virágom nem nyit többé, az én reményem fája nem hajt több virágot . . .

Pedig egy éve még, hogy vártuk a tavasz ébredését együtt, ketten, — egymást szeretve.

De hát ki tehet arról, ha nem nyílik a virág, ha nem hoz bimbót a fája? . . .

Este volt. Künn álltam a tornácson s néztem a hóvirágos tájat. Az égen világos felhők kóvályogtak. Mintha a halavány fényű holddal üzték volna bohókás játékukat.

Itt-ott csillag is ragyogott. A levegőben mintha valami finom, fehér párázat uszott volna. Csupa hangulat volt minden.

És meg ott álltam a tornácson és ki tudja, hol járt a gondolatom?

Talán éppen egy éjsötét hajú, fekete szemű leánynál, ott az orgona bokorral kerített fehér házban.

Mintha én is ott lettem volna. Ott ültem a lugasban, mellettem volt az a nótáskedvű leány s dalolt valami szép, szívhezszóló nótát. Tudja, édes, azt a maga nótáját: »Hogyha szeretsz édes, kedves rózsám« . . .

Én meg úgy el hallgattam. Csak akkor lett vége a dálnak, mikor én csókjaimmal lezártam a leány meleg, piros ajkát.

Akkor aztán odaült mellém s beszélgettünk. Ezer bohó dolgot hoztunk elő s úgy elmulattunk. Tervegettünk. Oly szépen is megegyeztünk mindingben. Hisz annyira szerettük egymást.

Fogadást tettünk, szent, erős fogadást. De hát régen volt ez. Az a kis leány tán el is feledte már. Én még emlékszem rá. Az ember oly szívesen is gondol arra a néhány boldog órára, a mit a sors fukar keze néha-néha odavet neki.

Szívem megtelt boldogsággal. Nem láttam a hóvirágos tájat, a virágtalan fákat. Tavasz ébredésről, bimbófakadásról ébredtem, mikor tél volt körülöttem.

Csak akkor ébredtem, mikor az esti harangszó odajutott hozzám.

A delegáció egybehívása.

A hivatalos lap tegnapi száma közli a delegációt összehívó kir. kéziratokat. E szerint a delegáció november 30-ra van egybehívva Bécsbe.

A közös külügyminiszterhez és a magyar miniszterelnökhöz intézett királyi kéziratok a következők:

Kedves gróf *Goluchowski*! A közös ügyek tárgyalása céljából a magyar országgyűlés által az 1867. évi XII. törvényezikk alapján az 1899. évre kiküldendő és a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján az 1899. évre megválasztott közösügyi bizottságot, másolatban mellékelte kézirataimmal, folyó évi november hó 30-ikára Bécsbe egybehívtam és megbízom Önt, hogy az illető előterjesztések megtétele iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1899. november 19.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Goluchowski, s. k.

*

Kedves *Szell*! A közös ügyek tárgyalására a magyar országgyűlés részéről az 1867. évi XII. törvényezikk értelmében az 1899. évre kiküldendő bizottságot, valamint a birodalmi tanács által az 1867. évi december hó 21-én kelt törvény alapján az 1899. évre megválasztott bizottságot, a részökre törvényileg meghatározott teendők elintézése végett folyó évi november hó 30-ára Bécsbe ezennel egybehívom. Midőn ehhez képest egyuttal közös miniszteriumaimat alkotmányoszerű előterjesztéseik megtételére utasítom, megbízom Önt, hogy a magyar országgyűlés bizottságának kiküldése s e bizottság tagjainak egybehívása iránt intézkedjék.

Kelt Bécsben, 1899. november 19.

FERENCZ JÓZSEF, s. k.

Szell Kálmán, s. k.

Néppárti gyűlés.

A bodajki választó kerület néppárti polgárai *Moóron* 1899. november 26-án, délelőtt 11 órakor, a *Lamberg* gróf-féle kertben néppárti népgyűlést fognak tartani, a következő tárgysorozattal: 1. Elnöki megnyitó. Tartja: gróf *Zichy* János, orsz. képviselő. 2. A keresz-

tény társadalomról. Tartja: dr. *Robitzek* Ferencz, pápai kamarás. 3. A polgárok jogairól és kötelességeiről. Tartja: *Bonitz* Ferencz, az »Alkotmány« szerkesztője. 4. A néppárt gazdasági programjáról. Tartja: Dr. *Major* Ferencz, orsz. képviselő. Elnöki 5. zárszó.

Indemnity a közös miniszteriumnak.

A kormányhoz közel álló lapokban már több ízben felmerült az a hír, hogy a delegációk kénytelenek lesznek az idén a közös kormány-nak indemnityt adni, minthogy a kvóta aerdése ez év végéig nem lesz megoldható. Indemnity tudvalevőleg felhatalmazás a kormánynak az állami bevételek beszedésére és a kiadásoknak az előző évi költségvetés keretében való eszköz-lésére. De hát hol vannak a közös kormánynak a bevételei, addig a meddig a kvóta megállapítva nincs? Hisz addig a magyar kormánynak — az osztrákról nem beszélünk — egy krajczárt sincs joga a közös kiadások céljaira átutalni. Igaz, hogy az eddigi gyakorlat szerint a vám-bevételek a közös költségnek fedezésére fordítatnak, de szintén a kvótatörvény alapján. Mindaddig tehát, míg a a jövő évi kvóta akár törvény, akár királyi döntés útján megállapítva nincs, 1900. január elsejétől a közös pénzügy-miniszternek sem a vámjövödelmek, sem semmiféle jövödelmek a világon nem állanak rendelkezésére. A közös kormány tehát nem kérhet és nem is kaphat indemnityt. Most talán már nem lesz szükség erre az expediensre, de drágán kerül ki Magyarország.

Az új kvóta.

Budapest, nov. 22.

Tehát itt vannak ismét! Gróf *Clary* osztrák miniszterelnök, *Kniaziolucki*, a kimondhatatlan nevű osztrák pénzügyminiszter, gróf *Schönborn* az osztrák kvótabizottság elnöke, *Dumba* és *Janvorszki* bizottsági tagok még tegnap este érkeztek; *Menger* és a többi bizottsági tagok ma reggel jöttek meg és délben már meg is jelentek a 12 órakor megnyitott közös bizottsági ülésben.

A képviselőház erre az alkalomra csak olyan ünnepi ruhát öltött, mint a multkorira.

A portás ma is teljes díszben van és a szolgálk mind teljes galában sűrögnek, forognak. A folyosót képviselők és újságírók töltik meg, csak úgy, mintha a Háznak nagy ülése volna. Helyes! ilyen »drága« vendégeket kellő díszszel kell fogadni.

Az osztrákok ezuttal azzal a tudattal jönnek, hogy nemcsak enni és inni fognak, hanem főzni is fognak valamit, ami Ausztriának izleni fog, de Magyarország eszmört fog tőle kapni.

A tárgyalást jóval tizenkettő után kezdték, mert először át kellett esni az üdvözlés formalitásain, de azért hamar fognak végezni.

Az osztrákok azzal a biztos tudattal jöttek ide, hogy itt alkudozniok sem kell, hanem prezentivtányéron eléjük hoznak még többet, mint a mennyit a multkor ígértek nekik. Tanukul jöttek ide, mint árverelik fel a magyarok önmagukat; de talán gratulálni is jöttek *Szell* Kálmánnak, hogy nincs neki olyan makacs bizottsággal dolga, minő pl. az osztrák államadóságot ellenőrző bizottság, mely semmiféle miniszter kedvéért nem tér el attól, amit egyszer helyesnek és törvényesnek felismert.

Budapest, nov. 22. (Saját tud. táv.) A bizottság ülése 12 órakor vette kezdetét, *Schönborn* gróf után *Javorszky* képviselő előadta, hogy a legutóbbi ajánlatok a magyar kvótát illetőleg osztrák részről 34·525^oo, a magyar részről 34·25^oo. Most megfelezve a differenciát, a magyar kvóta volna 34·387^oo, e helyett azonban kerek számban 34·4^oo-t ajánl.

A magyarok erre hangsúlyozták a számítás jogosulatlanságát, de hogy a nagy huza-vona, mely mind nagyobb arányokat öltött annyira, hogy a koronára nézve is szerfölött kellemetlenné kezdett válni, elfogadták a 34·4^oo kvótát. A megegyezés csak 3 pontból áll.

I. A kvóta-arány 1900 január 1-től 1909-ig meg van állapítva.

II. A vámjövödelmek a kezelési költség levonása után a közös kiadásokra fordítatnak.

III. Ausztria-Magyarország között a közös költségek viselésének aránya 34·4^oo—65·6^oo.

Az osztrákok e 3 pontot a közös

Bementem szobámba. Ott találtam aztán egy illatos, szines szélű levelet. Nem volt benne más, csak annyi, hogy valahol a *Mecsek* alján, menyasszony lett egy barna leány.

En meg csak odaborultam az asztalra és — sirtam. Nem látta senki, nem volt mit szőgyelnem.

Ekkor tudtam csak meg édes *Nusi*, hogy maga menyasszony. Menyasszonya egy előttem ismeretlen embernek.

Viharos érzelmek járták át lelkemet. Sokáig ültem ott gondolkozva, tépelődve. Aztán, mint egy álomlátó irni kezdtem magának, — édes, — magának a boldog menyasszonynak, én, a magára hagyott, árván maradt.

Ne féljen édes; ne gondolja, hogy szemrehányosokat fog tőlem hallani! Hisz nincs jogom hozzá. Miért is tenném? Maga, édes, nem csalt meg, — ugy-e nem?

Csak egyszer, valamikor régen azt ígérte nekem, hogy hűséges lesz hozzám s szeretni fog mindig. Csak én hallottam ezt, — meg az a fehér virágu jázmin bokor. En nem szóltam róla soha senkinek, — a jázmin bokor sem árulta el. És így nem tudta senki ezt a fogadást. Ugyan hát miért is neheztelnék?

Hisz maga igen okosan cselekedett. Más is így lett volna a maga helyében. Vőlegénye, mint hallottam, előkelő, szép ember. És én? Egy szegény, magára hagyott poéta.

Ugy-e nem volt nehéz a választás? Arról aztán nem tehet senki, hogy az a bolondos szívű poéta úgy bizott a leány fogadásában, esküjében és remegve gondolt arra az órára, a mikor majd a magáénak mondhatja azt a rózsás arczu, nótáskedvű leányt.

Ugyan ki törődne ma már egy érzékeny poéta keserveivel, ki csak sóhajtozni, meg rimeket faragni tud? Kinevetik, kikaczagják, — talán egyptáran szánakoznak fölőtte.

Az a szegény poéta meg csak kesereg tovább. És annál nagyobb, égetőbb a keserősége, mert tudja, hogy most már senkije sincs, ki megértene. Eddig volt mégis egy, — ki szívesen hallgatta, ki tán megértette; — most már az is elveszett. És a poéta csak dalol, kesereg tovább.

A fülemile is akkor dalol legfájóbban, — úgy mondják, — legszebben, ha párjavesztett. Az sem kérdi, hallgatják-e, sirtak-e vele együtt? . . .

De nem untatom tovább. Talán éppen a menyasszonyi ruháját varja, az pedig sietős munka.

En búcsúzom. Áldja meg az Isten mind a két kezével. Megérdemli. Igaz szivemből kívánom, hisz a mi kevés boldogság fakadt a számomra, azt magának köszönhetem, édes. Ami bánat, keserőség pedig ebből a boldogságból nekem

jutott, annak meg én vagyok az oka. Miért bíztam annyira abban a fogadásban, mit nem hallott más, csak egy fehér virágu jázmin bokor.

Majd ha ott áll az oltár előtt, édes *Nusi*, szenteljen az én emlékemnek is csak egy röpke gondolatot, csak annyit, a mennyi egy sóhaj. Ezt tán megérdemlem.

En ott leszek mellette. Lélekben el mondom a pap áldó szavait. Tán meghallgatja az Isten s boldog lesz az én édes, szerelmes *Nusim*.

Mást már nem kérhetek. Nekem már csak az lesz a boldogságom, ha magát édes, boldognak tudhatom.

Keserű boldogság ez. Virágtalan virág, bimbóvesztett, levéltelen faág . . .

De hát ki tehet arról, ha annyi édes remény, annyi teljesülhetetlen vágy fakad a szivben?

Isten vele édes *Nusi*! Legyen boldog menyasszony és még boldogabb asszony.

Arra ne gondoljon soha, hogy az a fehér menyasszonyi fátyol, a mely a maga illatos, hullámos fekete fűrtjeire borul, fehér szemfedője egy szegény, magára hagyott poéta édes szerelmének, — minden boldogságának.

Az a poéta ezért nem átkozza magát. Áldja, imádkozva áldja, — a mig áldani tud.

jegyzőkönyvbe akarták venni, a mi ellen Falk Miksa kifogást tett, mert szokatlan vezetése lett volna a tárgyalások jegyzőkönyvének. Az osztrákok azonban ragaszkodtak hozzá, mire ez meg is történt. A jegyzőkönyv külön fejezetben felmenti azt is, hogy e megegyezésre a bizottságokat főleg a monarchia külpolitikai helyzete és a kockázatban álló közgazdasági érdekek bírták.

Dumba osztrák képviselő a tárgyalások befejeztével örömet fejezte ki a megegyezés létrejöttéről.

A bizottsági megállapodás harmadik pontjához hozzá fűzték, hogy az új arány folytán megszűnik a 2%-os határvidéki praecipuum külön számítása.

Mikor Pulszky Ágoston képviselő a megegyezés hírére a folyosóra kihozta, Justh Gyula így szólt:

— Ebből se lesz törvény december hó 31-ig.

Mikor Dumba osztrák képviselő távozott a teremből, így szólt Falk Miksához:

— Most már megkönnyebbült szívvel távozzunk.

— Mi pedig megkönnyebbült zsebbel! — felelte Falk.

A magyar plénum már 1 órakor ratifikálta a megegyezést, az osztrák plénum pedig Bécsben fog ülést tartani.

Budapest, nov. 22. (Saj. tud. táv.) A magyar kvótaküldöttség plénuma a hetes bizottság megállapodásait tudomásul vette.

Tisza Kálmán elnök a küldöttség működését befejezettnek nyilvánította. Szemrecsányi püspök köszönetet mondott az elnöknek, az előadónak s a kormánynak fáradozásukért.

Széll Kálmán miniszterelnök méltatta a nagy munka fontosságát s e megállapodástól reméli, hogy most már a kiegyezés hamarosan be fog fejeztetni. Ha ez a megegyezés új terhet is ró Magyarországra, ez mégsem olyan nagy, mint a kár, mely a bizonytalanságból származik.

Budapest, nov. 22. (Saj. tud. táv.) Az új törvényjavaslatot Széll miniszterelnök már holnap beterjeszti a Házban a kvótabizottság jelentésével együtt.

Budapest, nov. 22. (Saj. tud. táv.) A megegyezés híre és eredménye gyorsan elterjedt és mindenütt nagy lehangoltságot keltett. Számos képviselő a Házba jött, hogy a tanácskozás eredményét bevárja.

Néhány szó a színházi diszlettervekről.

Ha már városunk, amelyet állítólagos nagyzásáért, tényleges szegénysége dacára, »pakfon« városnak keresztelt el a földben és zsirban gazdag, de szellemben annál szegényebb Debreczen, nagy városhoz mért összeget áldoz az egész századon át tervezett színház fölépítésére: kétségkívül indokoltnak, elmaradhatatlannak kell tartanunk a legmesszebb menő, a legkisebb részletekre kiterjedő gondosságot is mindannak megválasztásában, a mi az előkelő középületnek művészi diszét fogja képezni. Óhajtottuk volna azért, ha a színházi bizottság kezdeményezésére külön bizottság alakult volna olyan férfiakból, kik egyrészt a művészethez és városunk történetéhez értenek, másrészt lelkesedéssel karolnak fel mindent, a mi e város emel-

kedésének, fejlődésének javára válik. Ilyen gondolatokkal foglalkoztam, midőn a múlt vasárnap délelőttjén a Kereskedelmi Csarnok palotáját felkerestem, hogy ott a Molnár, Trill, Burghardt-féle díszlet-kiállítást megszemléljem.

A nagyszámu és előkelő közönség, mely egész nap egymásnak adta a kilincset, kétségkívül sok és finom táplálékot talált ott, melylyel esztétikai szükségletét kielégíthette, s a mi főleg a színpadi háttér-képeket illeti, nem is fukarkodott a magasztalásig emelkedő dicsérrel. Egyik-másik tájkép és interieur annyi bravurral volt megfestve, hogy az 1892-iki bécsi színészeti kiállítás jobb darabjaira emlékeztetett; a többek közt egy német renaissance szoba, bámulatos levegő-perspektívájával egy bizancci terem, hangulatteljes clair-obscur-jével, végre egy alkonyati erdei tájkép élettelen koloritájával, világításával mindenkit lekötöthetett; azonban a függönyterv, megvallo, egyáltalán nem elégitett ki.

Nem szeretném, ha akár az érdeklődő közönség, akár a jőnevű festőművészek félreértenének: nem a festmény művészi színvonala, hanem a fölfogás általánossága az, a mi visszatevészt szült bennem. Ha egyéb nem, a város páratlan áldozatkészségének ténye megköveteli, hogy a műalkotás, ahol egyáltalán lehetséges, váradi, helyi színezettel bírjon s ne legyen olyan tuczat-alkotás, amely ép úgy díszíthetné valamely német város terét, mint Nagyvárad utcáit. A fővárosi Opera példait ilyen internacionális alkotás; a nézőtér menyzetét a konvencionális Olympus jelenetei foglalják el magyar mythológiai és művelődéstörténeti motívumok helyett, pedig annak idején a megboldogult Ipolyi püspök a Képzőművészeti Társulat elnöke egész sor témát ajánlott Lotz Károly figyelmébe, melyek kidolgozása magyarrá tette volna első zenei műintézetünk palotáját. Az említett függöny színvázat szintén szűkölködik speciális vonatkozású motívumok nélkül. Mert ugyan abban a fantasztikus jelmezbe öltöztetett ifju vitézben, ki Hungária trónja elé járul, ki ismerne rá szegény szürke, de magyar Szigligeti Edénkre? Abban a kanyargó folyó mellé festett néhány ház-csoportban ki ismerné föl vagy csak gyaníthatná is Váradunkat? Mi daliás királyunk, Szent-László képe nélkül nem szerkesztettük volna meg ezt a függönyt; azonban hagyjuk ezt; amit föltétlenül meg kell kívánnunk, az a váradi jelleg félreismerhetetlen kidomborodása, mely helyett halvány, elmosódott motívumokkal, a legáltalánosabb allegóriákkal találkozunk. Ha pl. a festő Szigligeti szobrának Hungária által való megkoszoruzását vetette volna vászonra, a háttérben Várad félreismerhetetlen képével, oly gazdag, változatos és számos tornyai, annyiféle valláshoz tartozó templomai gazdagságával jellegzetes, a Kálvária-hegy koszoruzta látóképpel, mely önkényt kínálkozik a festőnek a leghálásabb téma gyanánt: egy hatásos és minden ízében váradi jellegű képet kaptunk volna. Menjen csak föl a festő honvéd-hadapród iskolánk kápolnájába; nézzen onnan szét, minő panorámát nyújt Várad képe s akkor egész másképp fogja megoldani a kitzított feladatot, mint azt a kiállított vásznon tette, a hol oly általánosságban mozog, mintha nem is Várad részére festette volna az egészet. Olyan változatos és gazdag képet, mint a minőt Várad nyújt, akár a kolozsvári vasutvonalonról, akár a Kálváriáról, akár a honvéd-hadapród iskola felől, kevés város mutathat széles e hazában. Ha ezt itt föl nem használjuk, nem tudom, hogy egyáltalán hol fogjuk felhasználni. A művészetek manapság, szobrászat, festészet egyaránt az

allegóriai általánosságok helyett a különöst, a történetit, a konkrét, a jellemzőt keresik; szeretném tudni, mért szegődünk mi a régi fölfogáshoz, holott az új nemzeti és helyi igényeinknek sokkal inkább megfelel.

Budapesten a magyar díszítő stílust alkalmazzák szelvényben, hosszában; ha már magyar építő stílus híjában színházunk építő stílját kívül renaissance, belül rokokó lett, legalább eszméileg domborodjék ki a magyar és váradi jelleg a színpad nagy függönyén.

Azon reményben, hogy igénytelen soraim nem érkeztek »az utolsó órában«, befejezem azokat, remélve, hogy talán némi visszhangot mégis keltenek s megfontolásra ösztönzik intéző köreinket.

Dr. Némethy Gyula.

A honvédegyalogsági laktanya.

A város érdeke már régen azt kívánja, hogy a honvédegyalogsági laktanyát elvigyék a Főutczáról, a hol legkevésbé sem alkalmas helyen fekszik. Most már a honvédség érdeke is azt követeli, hogy a laktanyát kitegyék a város központjából.

A honvédegyalogsági laktanya részére engedjen át ingyen területet.

A közgyűlés készséggel tett eleget a kérelemnek s az új laktanya helyéül felajánlotta a gázgyár és az árapasztócsatorna közötti területtől 6000 négyszögmetert.

A napokban a honvédelmi miniszter kiküldöttje egy magasrangú katonatiszt megtekintette a város által felajánlott területet s azt teljesen megfelelőnek találta.

A honvédegyalogsági laktanya részére azonban most már nem elég az értékes területtel, hanem újabb követelésekkel áll elő.

A 6000 négyszögmeteren kívül még nagyobb területet kíván, azonfelül a terület feltöltéséhez szükséges földanyag ingyen átengedését s végül a környék vizeinek levezetésére az építendő laktanya körül levő területek teljes csatornázását.

Nagyvárad jelenleg igen szorult anyagi viszonyok között van s éppenséggel nem mehet bele olyan költséges csatornázásba, a melyre a városnak éppen semmi szüksége és semmi előnye nincs.

A miniszter leirata a következő:

Nagyvárad város közönségének. A folyó évi 254-10288/1899. kgy. számu felterjesztésével bemutatott közgyűlési határozatát, mely szerint a folyó évi június hó 8-án hozott közgyűlési határozatában másodsorban felajánlott területet, vagyis a Bóné-kuti ut baloldalán a honvédegyalogsági iskola közelében, közvetlenül az árapasztó csatorna előtti területtől 6000 négyszögmetert egy új honvédegyalogsági laktanya telepítésére minden feltétel és megszorítás nélkül s díjtalanul a kincstár tulajdonába átbo-csájtani elhatározta, teljes elismeréssel fogadván, az utóbb idézett felterjesztésével bemutatott helyszínrajzot az egyuttal hasonló szám alatt utasított budapesti I-ső honvédkerületi parancsnokságnak avégből adtam ki, hogy a fentebb említett területnek az 1896-ik évi 4559. eln. számu rendelettel kiadott laktanya tervezési utmutatás második fejezet I-ső szakasza értelmében, az 1995-ik évi XXXIX-ik törvényzikk 4-ik §-ához tartozó végrehajtási utasítás 5-ik pontja szerint alakítandó vegyes helyi bizottság által leendő felvétele és egyszersmind a telek átengedés iránti közelebbi tárgyalások megejtése végett a törvényhatósággal egyetértőleg intézkedjék s annak megtörténte után a bizottság által fölvendő jegyzőkönyvet hozzám sürgősen terjessze fel.

Mint hogy azonban a helyszínrajz járt központi kiküldöttem jelentése szerint az új lak-

tanya telepítésére felajánlott terület akként jelöltetett ki, hogy a laktanyai épületek tulságosan közel esnének az árapasztó csatornához, továbbá a területen jelentékeny feltöltések fognak szükségessé válni és végre az átengedendő terület előtt a a Bóné-kuti ut baloldalán levő nyitott vizárok és a telepet környező vizerek megfelelő rendezést igényelnek, részéről azon követelést fűzöm a telek átvételéhez, hogy annak a város felőli határvonala 30—35 méternyivel közelebb hozassék a városhoz, tehát a terület ennyivel megnagyobbbitassák, hogy a laktanya-épületeket ne kelljen az árapasztó csatornához nagyon közel telepíteni, hanem az ahhoz közel fekvő területek egyéb laktanyai czélokra legyenek felhasználhatók; továbbá a feltöltésre szükséges anyagokat a város közönsége ingyen engedje át azon helyeken, a hol a hadapródiskola-telep feltöltési anyagai termeltették s végre a Bóné-kuti uton a kert-utcától az árapasztó csatornáig az uttestbe sülyesztett fedett csatornát építtessen a város közönsége s ez alkalmassá tétessék egy a jelenlegi nyílt vízvezető árok által közveitett, valamint az összes környékbeli vizerekben időnkint jelentkező vizeknek az árapasztó csatornába való gyors és teljes levezetésére.

Budapest, 1899-ik évi november hó 18-án.

A miniszter helyett:

Gromon s. k.
államtitkár

Meghalt a vajda.

Szent Kleofás!

Milyen karaván!

Igy kiáltott fel minden jámbor járókelő, látva azt a miniatűr népvándorlást, mely tegnap végig vonult városunkon.

Sovány gebék, rongyos, didergő purdék, fázó asszonyok, kócos férfiak vegyest, tömörültek a mozgó táborban, mely 12, mondó tizenkettő székértábor körül forgott.

A foltos és rongyos ponyvák alólsápadt kandi arczok meredeztek. A kíváncsiság, nyomor, éhség és megnyugvás közösen foglalt azokon helyet.

Az edzettebbek a gebéket vezették. Néma megnyugvással huzzák azok is a kordét, mialatt félszemükkel sandán pislantottak a szokatlan környezetre.

A járókelők megálltak, a kíváncsiak serege egyre nőtt.

Egyszerre egy hang »megállj!«-t kiáltott.

A vajda kocsijából jött.

Nylván az öreg belátta a helyzet kedvező voltát és egy kis aprópénz szerzés irányában parancsolta meg a pihenőt.

Mintegy varázsütésre, egyszerre kiürültek a kordék és minden járókelőre jutott két-három könyörgő, alamizsnáért esdő purdék.

Az aprópénz forgalomba jött s a purdék sugárzó arczczal szorongatták azokat a testüket fedő ruhaszerű boríték belső zsebforma részeiben.

Az öregebbek pedig egyszerre csak a vajda kocsija körül kezdenek összegyűlni.

Eppen hogy mind összegyűltek.

Egyszerre hangos jajveszékélés keletkezik. Az öregebbek sirnak, a nők hajukat tépve borulnak a kordéra, a férfiak egymás keblén igyekeznek vigasztalni egymást. Minden arczon nagy szomorúság honol.

A hang, mely »megállj!«-t kiáltott, tudtukra adta, hogy szemefényük, az öreg vajda kiszenvedett. Meghalt a vajda!

Nagy a szomorúság a táborban. Oda a vezér, főnök nélkül maradtak.

A purdék csak bámulnak, néznek, hogy mi lehet a nagy szomorúság oka. Akaratlanul ők is oda verődnek. Abbahagyják a koldulást és sirnak, rírnak ők is . . .

Közesend elleni kihágás!

Ott terem a rend őr és megadja a mozgósítást, mert csoportosulni nem szabad.

A karaván minden tagja elfoglalja helyét és vonulnak tovább . . . vezér nélkül.

Kiérnek a szabad természetbe. Erdő szélén, a domboldalon megállapodnak. Sirt kezdenek ásni . . . és a zörgő falevél, mozgó haraszt egy friss, de alig észrevehető hantot borít el, mely alatt a vajda nyugszik.

A karaván pedig ki tudja, hol halad már?!

(Puby.)

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Nov. 25. Estély a tanítókönyvben.

Nov. 26. A nőegylet thea-estélye a bémer-téri czukraszda helyiségben d. u. 5 órakor.

Decz. 6. Esküdtzéki tárgyalás.

Decz. 10. A zenekedvelők hangversenye.

* **A pápa levele.** A szent Atya mindenre kiterjedő figyelmét és a szegények iránt érzett szeretetét mutatja az a nagybecsű levele, melyet A. Pages-hez, a párisi *Szent Vincze-egyesület* elnökéhez intézett. Ezen egyet Magyarországon még kevésbé ismert ugyan, de azon néhány helyen, közelünkben p. o. Debreczenben, ahol működik, mindenki tiszteletét és pártfogását kivívta s érthetővé teszi a szent Atyának a nagy ragaszkodását, mely leveléből az egyet iránt kiragyog, midőn írja:

A szent Vincze-egyesület iránt, mely lényege és szabályai szerint egyedül csak a nyomor enyhítésével gondol és amely a legnagyobb buzgalommal igyekszik Krisztus kimondhatatlan szeretetét utánozni és megvalósítani, mindig a legszeretetteljesebb érzületet tanusítottuk és tanusítjuk ma is. Eppen ezen okból fogadtuk örömmel azon iratot, melyben önök újlag kifejezik hódolatukat irántunk és amelyben jelentést tesznek azon növekedésről, melyet vállalkozásaik a végtelen jószágú Isten segítségével folytonosan elérnek. Ha azonban legutóbb hozánk intézett iratukat nagyobb élvezettel olvassuk át, mint egyébkor, úgy ez főképpen két körülmény folytán történt, melyeket tudvalevőleg, kiválóképpen szívünkön viselünk. Értésünkre jutott ugyanis, hogy az önök egyesülete Angolországban terjed és hogy önök munkás-egyesületek alapításával a szegény nép helyzetének javításán kölcsönös segélyezéssel erőteljesen fáradoznak. Eppen ez a két tény a legjobb várakozásokra jögsit. Az első ugyanis remélni enged, hogy ezáltal a másvallásuk kedélye megindul és ők annál előbb indíttatnak az egyesülés felé; a másik az, hogy elháríttassék a veszély, melyet a szoczialisták fonák elvei mindig fenyegetőbb közelségbe hoznak. Hálát adunk tehát Istennek, hogy az önök szándékainak és fáradozásainak oly bő mértékben kölcsönzi segítségét; önöknek pedig megadjuk a megérdemelt dicséretet azon buzditással, hogy folytassák és terjeszték ki tevékenységüket. Végül, jóindulatunk és isteni kegyelemajándékok jeléül, Neked, szeretett fiunk és azon tisztelerméltó férfiaknak, kik a szent Vincze-egyesület vezetésében támogatnak, valamint az összes tagoknak szeretettel adjuk az Urban apostoli áldásunkat. Kelt Róma, stb.

* **Thea-estély.** Vasárnap ismét megnyílnak a Bémer-téri czukraszda csinos parkettes termei, biztató meleg fény sugar lövel ki a barna függönyök mögül s hangos kacaj hallatik onnan belülről, hol Nagyváradi szépei s az aranyifjuság adnak egymásnak találkat. Ekkor tartja ugyanis a Bihar megyei nőegylet első thea-estélyét. Kedves, vidám thea-estélyét, mely a mult télen is annyi kellemes órát szerzett a fiatalságnak. E tárgyban vettük a következő értesítést:

A Bihar megyei és nagyváradi nőegylet az általa alapítandó női menházak alapja javára f. évi november hó 26-án, vasárnap délután 5 órakor a bémer-téri volt czukraszda helyiségben thea-estélyt rendez melyre a nőegylet tagjait, valamint a t. közönséget van szerencsém tisztelettel meghívni.

Beléptidj 50 kr., melyért thea süteménnyel is lesz kiszolgáltva.

Nagyváradon, 1899. évi november hó 22.

Özv. báró Gerliczy Félixné
elnök.

* **A szikviz-adó.** Nagyváradi város közgyűlése a szikviz-adóról szóló szabályrendeletet akként módosította, hogy a szódavíz után félliteres üvegenként ezelőtt fizetett 1 kr. városi adót 2 kr-ra emelte fel. Az eddigi bérlővel pedig szerződést kötött, hogy az 1 kros adó mellett fizetett évi 6000 frt helyett 9000 frt évi bért fizet. A két krajczáros adó szedését már meg is kezdték. A miniszter azonban nem hagyta jóvá a közgyűlés határozatát s a szerződés lejártáig az 1 kros adótétel szedésére utasította a várost. A közgyűlés természetesen tudomásul vette a miniszter intézkedését. Feldmann Izidor bérlőre állítólag sérelmes a miniszter határozata s ezért a közgyűlés azon határozatát, a melylyel ezen leiratot tudomásul vette, megfelelőbbé s kérte, hogy a miniszter hagyja helyben a két krajczáros adótételt. Feldmann ezen felekezésének támogatására Schwarcz Antal és társai kérvényt adtak be a városhoz, a melyben kéri; hogy a törvényhatóság világosítsa fel a minisztert, miszerint az adó felemelése a közönségre hátránnyal nem jár s ezért a fogyasztóknak sérelmet nem okoz. A kérelmet Schwarcz Antal kivül még 19 törvényhatósági tag irta alá.

* **Halálozás.** A nagyváradi vendéglők egyik leglátogatottabján gyászlobogó leng; a »Kis pipa« vendéglőse: *Fehér* Zsigmond tegnap délelőtt meghalt. Az egykor jóhírű helyiséget az ő szorgalma, igyekezete virágoztatta ismét fel. Egy idő óta betegeskedett, de azért majdnem az utolsó napig fennjárt s halála váratlanul következett be. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Fehér Zsigmondné szül. Fülöp Katalin a maga, valamint fia Dezső, egy sógornője Fülöp Juliánna és özv. Fülöp Istvánné, sógora Fülöp Ferencz neje és gyermeke, egy az összes rokonság nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a szerető jó férj, rokon és jóbarát *Fehér Zsigmond*, a »kis pipa« vendéglősenek folyó év november hó 22-én d. e. 10 órakor életének 45-ik évében rövid szenvedés következtében történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi maradványai ugyan e hó 24-én d. u. 3 órakor fognak az ev. ref. egyház szertartása szerint régi Posta-utca 348. számú háztól az olasz-i közsirkertben örök nyugalomra tételni. Mely végtisztességtételre az összes rokonok, barátok és ismerősök tisztelettel meghívotnak. Nagyváradi, 1899. november 22. Legyen könnyű a hant drága porai felett!

A nagyváradi pinczeregylet, a melynek az elhunyt tagja volt, kitzúta a gyászlobogót s a következő gyászjelentést adta ki:

A »Nagyvárad Pinczér-egylet« szomorú kötelességet teljesít, midőn tudatja, hogy buzgó és érdemes tagja: *Fehér* Zsigmond vendéglős folyó hó 22-én délelőtt 11 órakor negyvenöt éves korában meghalt. Temetése folyó hó 24-én pénteken délután 3 órakor megy végbe régi Posta-utcai lakásáról a ref. egyház szertartása szerint. Kéretnek az egylet tagjai, hogy e végtisztességtételen teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Béke poraira! Nagyváradi, 1899 november 21. *Sarkadi*, Ignác titkár. *Stern* Hermann, elnök.

* **Halálos végű szerencsétlenség** történt tegnapelőtt este a Kolozsvári-utczán. *Oszlafi* Lőrincz fuvaros, kisegítőjével, egy kis fiuval épületfát és ablakrámkát fuvarozott. Az idő este felé járt és erősen sötétedett. A kis fiu, ki lépésben haladva a kocsit követte, egyszerre csak azt vette észre, hogy a kocsi hirtelen megállott. Tudván azt, hogy a fuvaros a bakon ül, — várt néhány pillanatig, azon hitben, hogy jelentéktelen akadály miatt áll a kocsi. Képzeltében azonban rémülete, midőn — közelebb lépve a kocsihoz — a lovak lábai alatt gazdáját pillantotta meg. Kétségbeesett kiáltására az

összefutott járókelők rögtön kiszabadították a szerencsétlen embert a lovak lábai alól. Ekkorra azonban a boldogtalan embert annyira összerugdosták a lovak, hogy eszméletét elveszítette. Ugy 7 óra tájban azután beszállították a bihar-megyei kórházba. Mondják, hogy mikor az udvarra fordult be a kocsi, még élt a szerencsétlen, mire azonban az orvosok vették volna gyógykezelés alá, dacára a rögtön alkalmazott aether injekcióknak, alig néhány perc alatt kiszervezett. A halál okának megállapításánál valószínűnek látszik, hogy szívszélhűdés ölte meg a szerencsétlen embert; ám nyakán és füle körül élénk nyomok tanúsítják azt, hogy a lovak rugták agyon. Az alig 43 éves, életerős embert özvegye és árvája siratja. Ma temetik.

* **Színész és kritikus.** Szegeden is ki-tört a háború a színészek és a sajtó között. Az alföldi nagy metropolisban **Krecsányi** Ignác társulata szolgálja Thaliát és igyekszik minden lehető eszközzel kielégíteni a közönség izlését. A szegedi lapok kritikusi eddig teljes tárgyilagossággal és jóakarattal foglalkoztak is a kitűnő szintársulattal, a mikor egyszerre **Mátrai** Kálmántól, a társulat egyik kevésbé jelentékeny tagjától nyílt levelezőlapot kaptak, melyben ez őket *nagyképű ostobáknak* nevezi. A két kritikust meglepte ez a nem éppen elismerő nyilatkozat és egyértelműleg elhatározták, hogy a szegedi lapok mindaddig nem foglalkoznak a színházzal, míg teljes elégtételt nem kapnak a sértésért.

* **Rendőr és tanító.** Megemlékeztünk arról a vádról, a mit egy tanító emelt egy rendőrtisztviselő ellen. A tisztviselő, a ki különben a rendőrség egyik legszorgalmasabb s legtehetségesebb tagja, ezen vád következtében a felettes tisztviselőjével megvizsgáltatta az ügyet, a ki is a vádat teljesen *alaptalannak találta*, amennyiben a megejtett vizsgálat során kiderült, hogy az illető tisztviselő teljesen korrektül járt el és a tárgyalás alatt semminemű sértés, vagy szabálytalanság nem történt.

* **Maró szóda áldozata.** Egy szerencsétlen kis két éves leány halt meg tegnap rettenetes kínok közt. **Trifán** Demeter sáncz-utcai lakos tegnap eltávozott hazulról s gyermekét bezárta a lakásba. Míg távol volt, a gyermek megevett egy csomó maró szódat, minek következtében rövid szenvedés után kiszervezett. A rendőrség az ügyet áttette az ügyészségre, hogy megállapítsák, nem-e forog lent gondatlanság.

* **A nemesi bizonyítványok.** Tavaly a belügyminiszter rendeletet bocsátott ki, melyben az iránt intézkedett, hogy ezen a nemesi czimerbizonylatokat csakis a belügyminiszterium, mint nemesi főhatóság állítsa ki, mert köz-hitelességű bizonyítványoknak csakis ezek fogadhatók el. Ez a rendelet pusztán nemesi címerek hiteles kiállítására vonatkozik. Ellenben a nemesi bizonylatok és egyéb levéltári bizonyító okiratok másolatait ezután is a vármegyék fogják kiállítani. Ezzel fogva a nagy közönség érdekének megóvása, a költség- és idő-pazarlás megakadályozása végett a belügyminiszterium kívánatosnak tartja, hogy a nemesi bizonyítványok kiállítása iránt közvetlenül az illető vármegyéhez forduljanak, melynek levéltárában a szóbanforgó nemességre vonatkozó bizonyító okmányok vannak. Mert a belügyminiszteriumhoz beadott ilyen kérvények csak később kerülhetnek a vármegyéhez.

* **A baktai lakodalom.** Az *Egri Híradó* írja a következő tragikomikus történetet: Sok nevezetes dolog történt már Baktán, de olyan esetre, a mi a napokban történt, a legöregebb benszülöttek sem emlékeznek. A vőlegény egy kicsit talóka volt ugyan, de hat ökörral szántott; a lány szép, de szegény s szülei mindenáron hozzá akarták erőltetni. A lány szive azonban más legényhez húzott, a kinek délczag alakján, kis fekete bajuszán kívül nincs egyebe, mint a nyári munkából megta- karított 30 forintja. Hát bizony ez még a baktai viszonyokat tekintve sem valami nagy tőke s még egy kis lakodalmi ebéd is nehezen telt volna ki

belőle, de a két szerető sziv nem gondolt a jövővel s elhatározták, hogy mihelyt lehetséges lesz, megszöknek. De az alkalom késett. Elérkezett az esküvő napja. A vőlegény, kinek ugy látszik, alapos okai voltak hinni, hogy menyasszonya ki nem állhatja, indulás előtt azzal állit anyja elé, hogy ő nem megy a templomba.

— Hát aztán miért nem?

— Mer' a Mari nem szeret; most is ott ri a benyilóban.

— De hogy nem szeret, édes gyermekem! Szeret bizony, csak hogy az már ugy szokás, hogy ilyenkor sirni kell a menyasszonynak. Aztán meg ha nem tartjuk meg a lakodalmat, mit csinálunk ezzel a sok hurkával, kalácsesal, meg mindennel, a mit készítettünk. Mind veszendőbe menne a sok drága étel.

Ez döntött. A fiu megesküdött s a násznép nagy vigszággal fogott a lakodalmis ebédhez. Ugy 6 óra tájban este csak azt látják, hogy a menyasszony nincs sehol. Az egész násznép keresésére indult. Végre egy kamrába rejtőzve megtalálták a szeretőjével. Egyenesen kivallották, hogy csak azt várták, míg végre a falu lecsendesedik s aztán fel akartak menni Pestre. Az öregek szörnyűködtek, az örömapa pedig elővett egy ostoronyelet s kékre-zöldre verve szerelmes leányát, diadalmasan vitte hites urának. Azt mondják, hogy ez nem nagyon örült neki. Hogy a boldogházasság meddig tart és hogyan végződik, azt még talán Falb sem tudná megjósolni.

* **Az ajánlott levelek.** A kereskedelemügyi miniszter körrendeletet küldött az összes törvényhatóságoknak, melyben utasítja a hatóságokat, hogy csak azokat a leveleket adják föl ajánlóttan a postára, melyekben vagy pótlóhatatlan okiratok vannak, vagy melyekben hátridő kitűzéséről van szó. A miniszter egyben meg is leczkészteti a hatóságot, mivel az, hogy nálunk a hivatalos leveleknek mintegy tíz százaléka ajánlott, maradiságnak a jele. Manapság oly gonddal kezelik már a közönséges leveleket is s oly fejlett a postai kézbesítés, hogy az ajánlott levelek túltengése teljesen fölösleges. Nyugaton két százaléka csak az ajánlott levél a közönséges levelezésnek. A mit a miniszter így elmond a hatóságoknak, ugyanabból érthet a nagyközönség is. A magyar ember különös előszeretettel ragaszkodik a pecsétes és a sokbélyegű levélhez, mert azt hiszi, hogy ha lefizette az ajánlási díjat, levele el nem vesztet. Szereti az expressz-levelezést is, mer azt hiszi, hogy akkor hamarabb kézbesítik a levelet. Pedig mind a két hitében alaposan csalódik. A közönséges levelek kezelése s kézbesítése épp oly mintaszerű, mint az ajánlottaké s az expressz-levél csak arra való, hogyha éjjel is akarjuk a levelet kézbesíttetni. Máskülönből megesik, hogy az expressz később jut kézhez, mint a közönséges levél, mert a kezelése bonyolultabb. Az ajánlott és az expressz-levelezés csak megnehezíti a postakezelést, egyébként pedig a legtöbb esetben czéltalan luxus.

* **Beszűntetett bucsú vásárok.** Ős idők óta a bucsúk alkalmával az ünneplő községben valóságos nagyvásárokat tartottak. A m. kir. kereskedelmi miniszter most véget vet ezeknek a vásároknak. Körrendeletben tudatta a vármegye törvényhatóságával, hogy az eddig divatban volt bucsú vásárokat egyszer és mindenkorra beszüntette. Így tehát bucsú alkalmával nem lesz szabad többé semiféle árucikket kirakni és árulni.

A transzváli háború.

London, nov. 22. A Reuter-ügynökségnek jelenti Durbanból egy tegnap este 11 órakor föladott távirat: Estcourtal megszakadt az összeköttetés.

Pretória, nov. 22. A főhadiszállásról érkezett november 20-iki távirati jelentést ma reggel a haditanács elé terjesztették, a mely két óra hosszat tanácskozott. A jelentés azt mondja, hogy szombaton Estcourt felől erős ágyuzást, Ladysmithtól délre pedig hosszantartó puskatüzet hallottak. Egy kis angol csapat 20-án

reggel kirohanást intézett a városból, de a búrok visszaszorították. Waschbank közelében öt karabélyost elfogtak, a kiket azután Pretóriába küldtek. A transzváli búrok ma délután nehéz ágyuikkal néhány gránátot vetettek a városba.

Fokváros, nov. 22. Az angol csapatok 19-én újra megszállták Naunportot.

Fokváros, nov. 22. A Cap Times jelentése szerint a határon elfogtak egy harcztéri tudósítót és fogolyként Bloemfonteinbe vitték. Egy üzenet volt nála, a melyet Schreiner miniszterelnök Milner fő kormányzó beleegyezésével Steijn oranjei elnöknek küldött, azonkívül igazolványa van, a mely őt, mint hivatalos futárt hitelesíti. Hir szerint Schreiner Steijnhoz intézett levelében tiltakozik az ellen, hogy britt alattvalókat hadi szolgálara rendelnek be Oranje szabadállam érdekében.

London, nov. 22. A portlandi herczeg 10,000 font sterlinget utalványozott ki a Vörös-Kereszt egyesületnek a dél-afrikai sebesültek ápolásának költségeire.

Pietermaritzburg, nov. 22. A kormány a ladysmithi önkéntesek parancsnokától e hó 16-iki kelettel a következő táviratot kapta: A rendőrség összes önkéntesei jól vannak. Élelmiszer és takarmány bőven van, 15-én és 16-án minden nyugodt volt. A várost nem bombázzák többé. A bombázás hatása nagyon jelentéktelen volt. Nagy érdeklődéssel várjuk a délről jövő híreket. A sebesültek és betegek jól érzik magukat.

Igazságszolgáltatás.

Inkriminált szerkesztői üzenet.

Tegnap döntött a sajtó bíróság abban az ügyben, amelyet dr. **Magdu** Döme ügyvéd inz ditott **Russu** Sirán János ellen az *Aradon* megjelenő *Tribuna Popolurui*-ban megjelent szerkesztői üzenet miatt.

Közel egy esztendeje húzódott ez az ügy, míg végre befejezést nyert.

A tárgyaláson megjelent mind a vádló, mind a vádlott s így megtarthatták a tárgyalást, amelyen **Millye** Gyula kir. táblabíró elnökölt.

Az esküdtszék tagjai lettek:

Wallner Ödön, Laszky Ármán, Igaz János Böszörményi Géza, Papp Coriolán, Tanay Zsigmond, Voszka Ferencz, Kiss Dávid, Stark Gyula, Fehér Gyula, Tatár Zoltán, Rozsly Géza és Kojdi József, Beleznay Antal pótesküdték.

Az inkriminált cikkben az van mondva a vádlóról, hogy az jogerősen börtönbüntetésre van ítélve, holott még csak előzetes vizsgálati fogságot szenvedett.

A vádlott beismerte a tárgyaláson, hogy az inkriminált szerkesztői üzenetet ő írta, amivel azt mondja az volt a czélja, hogy hallgatásra bírja a panaszost, aki ellen több cikket írt.

A bizonyítási eljárás folyama alatt a vádló felolvastatni kért egy végzést, a melylyel igazolni akarta azt, hogy az ellene folyamatban tett bűnygyben a törvényszék megszüntette az eljárást. A vádlott szintén kért iratokat felolvastatni, amit azonban a törvényszék nem rendelt el.

A bizonyítási eljárás a megszüntető végzés felolvasásával így véget is ért s a perbeszédre került a sor.

A panaszos elmondta, hogy őt a vádlott becsületében megsértette, amennyiben Pulszki-val, meg Kriványnyal hasonlította össze. Ki-

jelentette, hogy ha a sértésért az esküdtszéktől elégtételt nem kap, kénytelen lesz kutyakorbáccsal elégtételt venni. Bizonyosságául annak, hogy az ellene emelt vádak alaptalanok, utal arra hogy az ügyvédi kamara felvette tagjai közé, ami nem volna lehetséges, ha tényleg el lenne ítélve. Kérte a bűnös kimondását.

A vádlott ügyvéde ezzel szemben a cikk igaz voltát fejtegette s a vádlott felmentését kérte.

Az esküdtszék verdiktje, amit Wallner Ödön az esküdtek feje hirdetett ki, a következő volt:

1. Foglaltatik-e rágalmazás az inkriminált cikkben.

6 igen, 6 nem.

2. Szerzője a vádlott?

12 igen.

3. Vétkes-e a vádlott a rágalmazás vétségében?

5 igen, 7 nem.

4. Foglaltatik-e a cikkben becsületsértés?

11 igen, 1 nem.

5. Vétkes-e a vádlott a becsületsértés vétségében?

5 igen, 7 nem.

A törvényszék e verdikt alapján a vádlottat felmentette.

A nagyvárad kir. tábla elintézett ügyei.

Előadó: Dr. *Mariencescu Athanas.*

2247 Tatai Lujza — Diószeghi Elek, — helyben hagyva.

2259 Popi Dinka — Argyelán Sztoja, — helyben hagyva.

2262 Megyeri Juliánna — Kelemen János, — helyben hagyva.

2274 Simon Juliánna — Kelemen János, — rendelet.

2334 Duzsek István — Strei Eulalia, — helyben hagyva.

2432 Tomsek Ferencz — Hollósy Ottilia, — helyben hagyva.

2596 Kiss Géza — Berey Mária, — helyben hagyva.

2973 Paul Péter — Kiss Juliánna, — helyben hagyva.

Előadó: dr. *Gedeon László.*

2325 Nyegrucz János s. t. — Nyegrucz Tógyer, — helyben hagyva.

2409 Koton Filimon — Pallady Viktor, — rendelet.

2594 Réthy Kálmán — Lévi Farkas, — helyben hagyva.

2606 Lázár Aurél — Miheletz Teréz, — megváltoztatva.

2683 Borbély György — Varga Mária, — rendelet.

Előadó: Dr. *Járosy Károly.*

2417 Kis Tenerián — Kis Gyula, — feloldva.

2836 Friedmann Jakab — Czelte Ede, — megsemmisítve.

2871 Friedmann Jakab — Czelte Ede, — helyben hagyva.

3040 Vinter Károlyné — Teffler testvérek, — helyben hagyva.

3063 Czukor László — Csáky János, — rendelet.

2785 Poll Pál — Steiner József, — megváltoztatva.

2786 Zilahy Lajos — Steiner József, — helyben hagyva.

2842 Junghaus Ethard — czéggjegyzési ügye, — megváltoztatva.

3078 Balázs Gusztáv — Klein Ignác, — helyben hagyva.

TANUGY.

Érettségi vizsgálat a főgymnasiumban. A nagyvárad kir. kath. főgymnasiumban a második javító és pótló érettségi vizsgálatok szóbeli részét f. évi december hó 9-ik napján fogjuk megtartani. — Azon VIII. osztályos tanulók, a kik legfelsőbb engedéllyel magánvizsgálatot szándékoznak tenni, f. évi november hó 29-ik napján az igazgatói irodában jelentkezzenek. Nagyvárad, 1899. november hó 23-án. *Az igazgatóság.*

Tanítók választása. Ma d. u. 3 órakor 3 tanítói állást töltenek be a nagyvárad kir. községi iskoláknál; még pedig két elemi s egy polgári iskolait, utóbbi kézimunka tanítónői állás, melyekre, mint értesülünk, legtöbb kilátásuk *Balogh* Károly tanítónak, *Tóth* Mariska és *Ferné* Nárcisz tanítónőknek van a megválasztásra.

ZENE és MŰVESZET.

A zenekedvelők hangversenye. A nagyvárad kir. zenekedvelők egyesületének igazgatósága tegnap délután 5 órakor Mezey Mihály elnöklété alatt gyűlést tartott, melyen a tél folyamán rendező hangverseny módozatait beszélték meg.

Jelen voltak: Mezey Mihály, Réz Mihály, Géczy Lajos, dr. Baróthy Pál, Beleznay Antal, dr. Némethy Gyula és Vomácska József karnagy. A hangverseny *december 10-én* d. u. 5 órakor lesz megtartva a következő műsorral:

1. Vonós négyes.
2. *Winkler* Mártha k. a. zongora játéka.
3. *Tucsek* Ferenczné éneke.
4. Cello-szólló (Szerenád).
5. Felolvasás. Tartja: dr. *Némethy* Gyula ur.
6. *Tucsek* Ferenczné éneke.
7. Tárogató-szólló.
8. Zenekar.

A belépti díjak a következők: I—III. sor 4 korona, IV—X. sor 2 korona, állóhely 1 korona, karzat 60 fillér. Jegyek előre válthatók *Láng* József fő-utczai üzletében.

REGÉNY-CSARNOK.

Ötszázezer dollár jutalom.

Regény.

Írta: *Fernand-Hue.*

7

Francziából fordította — *Ö.*

— Rossz szomszédság! — felelt a megszólított.

— Nem attól félek én, hogy ellenséges hajóval találkozánk, hanem inkább attól, hogy a szél partraveti a hajót.

— Ezek az óriási hullámok is sokat árthatnak a hajónak, szolt a tiszt, de alig fejezte be mondatát, midőn egy óriási hullám a hajónak rohanoa, egy percze elborította a fedélzet hátsó részét és leseperte a kormányost és öt matrózt, kik éppen ott foglalatostkodtak. Egy pillanatra feltűntek a habok közül, de megmentésükről szó sem lehetett.

A víz nyomása nagyot fordított a gazdátlanul álló kormánylapáton. Parr hadnagy azonnal odarohant, hogy a hajót előbi irányba fordíthassa, de már késő volt, az oldalt fordult hajónak egy iszonyu hullám rohant neki. A baloldali kerék dobost, a keréklapátokat és egy mentőcsónakot üszeszuzva, annyira tönkretette a hajót, hogy már alig volt képes a hullámokkal együtt haladni.

Egy másik hullám leszakította a baloldali horgony egyik tartó köt elét, úgy, hogy az mos-

lelőgya a hajó oldalát kezdte iszonyu erővel zuzni, a mint a hajó rázkódott. Még mielőtt a másik kötelet elvághatták volna, a hajó oldala engedett a borzasztó csapásoknak; egy hatalmas rés keletkezett a vízvonaltól, úgy, hogy a víz elöntötte a hajó alsó üregét.

— Két óra mulva elmerülünk, ha csak valami csoda nem jön közbe!

Miután minden kísérlet a nyílás betömésére meghiúsult, mindenki a szivattyukhoz látott, hogy az elmerülést lehetőleg késleltessék legalább addig, míg a tenger lecsendesül és csolnokokra szállhatnak, vagy esetleg egy hajó megmenti őket.

Csakugyan a vihar kezdett megszűnni, s a távolban egy angol gőzhajó tünt fel mindenkinek örömére. A Roanoke vészlövésére a hajó, mely Dél-Amerikába tartott, csakugyan közelébe ment a sülyedő gőzösnek, a mennyire t. i. a még mindig háborgó tenger megengette.

Parr hadnagy személyesen ügyelt fel az átszállásnál. Először a nőket vitték át, azután a férfi-utasokat, majd végül alegénységre került a sor. Parr elküldött egy tisztet, hogy nézze végig a kajütöket, nem maradt-e valaki ott. Ez azonban felületesen elvégezve dolgát, jelentette, hogy mindenki átszállt. Parr hadnagy utolsónak hagyta el a hajót.

A többit tudjuk. M. Gérard fiával és a megbüntetett matrózzal együtt ott maradtak a sülyedő roncsban.

(Folyt. köv.)

TA VIRATOK.

Kihallgatás a királynál.

Bécs, nov. 22. Ő felsége a tegnap már említett képviselőkön kívül még Kaiser és Ebenhoch képviselőket fogadta. (M. T. I.)

A volt nemzeti párt és a kvóta-emelés.

Budapest, nov. 22. (Saját tud. táv.) Politikai körökben mérlegelik a kvóta-emelés hatását s úgy vélik, hogy ez különösen súlyosan fogja érinteni a volt nemzeti pártot, mely teljes erejével küzdött mindig az emelés ellen. A *B. H.* tudósítója előtt *Szell* Kálmán miniszterelnök kijelentette, hogy párthatározat által fogja kötelezővé tenni az emelés megszavazását és kivételt csak *Apponyi* Albert gróffal és *Horánszky* Nándorral tesz, a kik a kvótaemelés ellen magukat annyira exponálták, hogy a legnagyobb politikai méltatlanság volna tőlük kivánni, hogy a kvótaemelést megszavazzák.

A miniszterelnök különben holnap a képviselőházban ki fogja jelenteni, hogy a 34.4 százalék kvótát nem a teljesítési képesség, hanem az adóbeszolgáltatások s más körülmény alapján állapították meg. Az adóbeszolgáltatások alapján a kvótánk lenne 33.8 százalék, a mihez ha hozzá vesszük a 0.6 határörvidéki praecipiumot, ki jön a 34.4 százalék.

Vilmos császár Angliában.

Windsor, nov. 22. A királyi kastélyban adott tegnapi diszebédén az első pohárköszöntőt a királynő parancsára a walesi herceg mondotta a német császári párna, mire a zene-

kar német nemzeti himnuszt játszotta. Azután fölállott a német császár és ez angol királynő egészségére üritette poharát, mire a zenekar a britt nemzeti himnuszt játszotta. A walesi herceg azután Frigyes császár özvegyét köszöntötte fel. Ezt a köszöntőt is a német nemzeti himnusz követte.

Windsor, nov. 22. A Georghallban adott diszebédén Vilmos császár Viktória királynő jobbán ült, vele szemben pedig Augusztia Viktória császárné foglalt helyet, balján a walesi herceggel. (M. T. I.)

Salisburyné halála.

London, nov. 22. Viktória királynő, a német császári pár és a walesi hercegi pár részvététáviratot küldtek Salisbury lordnak Heathfieldbe. A miniszterektől és nagyköveteiktől is sok részvétáviratot kapott a miniszterelnök. (M. T. I.)

Sztrájk.

Páris, nov. 22. A *Matin* jelentése szerint a tegnapi minisztertanács elhatározta, hogy minden intézkedést meg tesz avégre, hogy az audincourt-i sztrájkolóknak a fővárosba özönlését megakadályozza. Az utakat lovasság szállta meg, a melynek meg kell akadályoznia a munkások előnyomulását. Belfort egész helyőrsége konszignálva van. A prefektus ragaszkodik ahhoz, hogy a sztrájkolókat nem bocsájtja át a város területén.

Gablouz, nov. 22. A Priebsch János örökösei cég négy morchensterni pamutfonógyárában kiűtött sztrájk megszűnt, még pedig azzal, hogy az összes sztrájkolók kijelentették, hogy azonnal minden feltétel nélkül munkába állnak, a cég pedig 23-ától kezdve újra fölveszi a munkásokat. (M. T. I.)

Belfort, nov. 22. A sztrájkolók még most is a város kapui előtt tanyáznak, noha fölajánlották nekik, hogy hazaszállítják őket. A férfiak a szabad ég alatt táboroznak, az asszonyokat pedig a környék lakosai szállásolták el.

A spanyol zavarok.

Madrid, nov. 22. A kamarában Silvela miniszterelnök kijelentette, hogy a barcelonai ostromállapotot az ellenzék részéről bejelentett eseményekre való tekintettel főnn fogják tartani. (M. T. I.)

A khedive Európában.

London, nov. 22. A *Times*nek jelentik Kairóból tegnapi kelettel: Hirszerint a khedive a jövő évben ellátogat Angliába.

KÖZGAZDASÁG.

Lótenyésztési jutalomdíjkiosztás.

A biharmegyei lótenyésztés-bizottság és a biharmegyei gazdasági egyesület Nagyváradon, f. évi december hó 17-én a Lóvásár-terén lótenyésztési jutalomdíjkiosztást rendez, melynek tervezete a következő:

I. osztály: Anyakanczák idei csikóval. 1-ső díj 50 kor. államdíj. 2-ik díj 40 kor. egyleti díj. 3-ik díj 30 kor. államdíj.

II. oszt. 4 és 3 é. még le nem ellett kanczacsikók. 1-ső díj 40 kor. államdíj. 2-ik díj 30 kor. egyleti díj. 3-ik díj 20 kor. államdíj.

III. osztály: 2 éves kanczacsikók. 1-ső díj 35 kor. államdíj. 2-ik díj 25 kor. egyleti díj. 3-ik díj 15 kor. államdíj.

IV. osztály: 1 éves kanczacsikók. 1-ső díj 30 kor. államdíj. 2-ik díj 20 kor. egyleti díj. 3-ik díj 10 kor. államdíj.

V. osztály. 3 éves méncsikók. 1-ső díj 40 kor. államdíj. 2-ik díj 30 kor. államdíj. 3-ik díj 20 kor. egyleti díj.

VI. osztály: 2 éves méncsikók. 1-ső díj 35 kor. államdíj. 2-ik díj 25 kor. államdíj. 3-ik díj 15 kor. egyleti díj.

VII. osztály: 1 éves méncsikók. 1-ső díj 25 kor. államdíj. 2-ik díj 15 kor. államdíj. 3-ik díj 10 kor. egyleti díj.

1. Pénzdíjat csak kis birtokos nyerhet. Nagybirtokosok és gazdatisztek állatjai csakis dísz- és dícsérő-oklevéllel tüntetnek ki.

2. Bejelentések a díjazásra f. évi december hó 5-ig az egylet titkári hivatalához Nagyváradra intézendők.

A bejelentések alkalmávl az állat kora, neme és származása megjelölendő.

3. Az állatokért helypénz nem vétetik.

4. A díjazás reggel 8 órakor veszi kezdetét, miért is a bejelentett állatoknak reggeli 7 órakor ott kell lenniük.

5. Az állatokat a díjak kiosztása előtt elvinni nem szabad.

6. Az állatok takarmányozásáról a tulajdonosok tartoznak gondoskodni.

7. A bírálat érték számrendszer szerint a helyszínen alakuló bíráló-bizottság által reggeli 9 órakor eszközöltetik s az eredmény a bírálat befejezése után azonnal kihirdetetik s a díjak kiosztatnak.

8. A bíráló-bizottságnak jogában áll a díjakat egyik osztályból — ha ott díjazásra méltó állat nincs — egy másik osztályba áttenni.

Nagyvárad, 1899. november hó 16-án. A biharmegyei lótenyésztés-bizottság elnöksége. A biharmegyei gazd. egyesület elnöksége.

A pinczeszövetkezetekről.

A földmívelési miniszterium a mult esztendőben pályadíjat tűzött ki oly munkára, mely részletes tájékozást nyújt borértékesítő szövetkezetek alapítására és vezetésére nézve. Két dolgozat nyert díjat, melyekből a miniszterium mintatervezetet állított össze.

Eredetileg úgy volt tervezve, hogy az Országos Központi Mintapinceze alakuljon át a borértékesítő szövetkezetek országos központjává. Ez a terv azonban mindaddig meg nem valósult s kérdés, lesz-e még belőle valami?

E helyett a miniszter az Országos Központi Hitelszövetkezettel tárgyalt arra nézve, hogy ez utóbbi az alakuló borértékesítő szövetkezeteket a szükséges hitellel ellássa.

Azóta *Pankolán* már létre is jött az első szövetkezet.

Ez alkalomból kifolyólag nem lesz tán érdek nélkül való, ha egy pillantást vetünk Németországra, a pinczeszövetkezetek hazájára. Kapóra olvassuk *Katholy*-nak, a *pfalci* kötelek ellenőrének az *Ahr-Mosel* és *Rajna*-menti szövetkezetekről irt tanulmányát, melyet a *Kaiserlauterni* kongresszuson olvasott fel.

Mindegyik vidékről három szövetkezetet sorol fel, táblázatban mutatva ki a rájuk vonatkozó pontosabb adatokat.

A táblázat megvilágítja ezen szövetkezetek fejlődésének történetét. Kezdetben több taggal és nagyobb összegű tüzletrészekkel alapították a szövetkezeteket; ma már 10—17 tag is elegendő s a részvények ára is csak ritkán haladja meg az 5—10 márkát.

A dolog magyarázata az, hogy ezek a szövetkezetek korlátlan felelősséggel alakulnak s így minden tag egész vagyonával felel annak kötelezettségeiért. Az érdeklődés (s ennek folytán az ellenőrzés is) persze nagyobb mint nálunk szokott lenni.

A korlátlan szavatosság folytán a neiwidi központ annyi pénzt bocsát a kezdő szövetkezet rendelkezésére, amennyire csak szüksége van.

Ritka szövetkezet az, mely bérelt helyiségre szorítkozik. Legtöbbjének saját pinczéje, korsmája van, sőt némelyike szállodának is beillik. Így például a königswinteri szövetkezet gyönyörű pincze, tágas étkező helyiség, táncsterem és 6 vendégszoba fölött rendelkezik, melyekkel egy a kényelem, valamint az olcsóság tekintetében is felülmúlja a környék összes szállóit.

A beruházási költségek 120,000 márkára rugtak. A vendégeket a szövetkezet vendéglőse látja el minden szükségességgel, ki 1200 márká

bért fizet a szövetkezetnek. Más forrásból bort beszerezni nem szabad.

A szövetkezettől a bort, hordóban 10%-al, palackokban 20%-al kapja olcsóbban, mint más halandó.

A szövetkezet csakis szőlőt vesz a tagoktól, melyet azok jelenlétében zuz össze. Az osztályozás a must cukortartalma szerint történik. Az ügyvezető által előterjesztett adatok alapján a közgyűlés utólagosan megállapítja a beszállított must átlagos cukortartalmát s ezen átlagos foktartalmu must árát. Minden tag annyi fillérrel kap többet vagy kevesebbet ezen átlagos árnál, a hány fokkal volt sűrűbb vagy gyengébb az általa beszállított szőlő mustja.

A kezelési költségek aránylag nem rugnak magas összegre, mint a közreműködők díjazásában rendszerint nem részesülnek.

Érdekesnek tartjuk felemlíteni, hogy egyik szövetkezet kizárta valamelyik tagját, mivel az rosszul mivelte szőlőjét.

A szövetkezetek hatása abban nyilvánult, hogy a szőlő és must árak az egész vidéken emelkedtek. Így például Gondorfban ma kétszer oly magasak, mint a szövetkezet létesítése előtt.

E sorok írójának alkalmá volt a mult esztendőben a rajnai szövetkezeteket meglátogatni. Alig talált ott községet, mely pince-egylettel ne rendelkezne. Ezek ma — ugyszólván — monopolizálják ott a borkereskedést. Oly hírnévre tettek szert, hogy kalapot emel előttük még — a borkereskedő is.

A szőlő, illetve a must vételárát a szövetkezetek közös megegyezéssel állapítják meg. Ez különben mellékes, miután a tagok oly arányban részesülnek a tiszta nyereségben, a mely értékű szőlőmennyiséget az egylet prsházába beszállítottak. A bor eladási árát preszerint a vámok által korlátozott külföldi kínálat határozza meg.

Ha valahol, úgy ott lehet egészséges és ideális termelési viszonyokról szó. A termelő megkapja a legmagasabb árat, melyet a fogyasztó fizethet, még pedig nem ez utóbbi, hanem a közvetítő kereskedelem rovására, melynek versenyt a szövetkezetek ártalmatlanná tették.

Rajta legyünk, hogy néhány év mulva mi is hasonló eredményekre utalhassunk.

SZERKESZTOI POSTA.

M. Z. Helyben. Sajnáljuk, hogy már nem adhatunk neki helyet. Igen későn érkezett!

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, november 22.

Az irányzat csendes.

Oszták hitel	— — — — —	368.80
Magyar hitel	— — — — —	372.75
Allamvasut	— — — — —	339.—
Rimamurányi	— — — — —	324.—
Magyar jelzalog	— — — — —	183.50
Salgótarjáni	— — — — —	341.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	623.—

Határidők.

Budapest, november 22.

Gabona. Gyenge.

Buza októberre	— — — — —	—
Buza áprilisra	— — — — —	8.08
Uj tengeri	— — — — —	4.91
Rozs okt.	— — — — —	6.48
Zab okt.	— — — — —	5.10
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	—

Készáru 25,000 mm. változatlan.

B á c s, november 22.

Érték. Javult.

Oszt. hitel	— — — — —	371.—
Magyar hitel	— — — — —	374.80
Allamvasut	— — — — —	330.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. november 22-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	116.75
Magyar koronajáradék	— — — — —	95.80
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 $\frac{1}{2}$ %	— — — — —	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 $\frac{1}{2}$ %	— — — — —	99.75

Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	118.30
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.75
Italmérési jog megváltási kötvény	98.90
Horváth-szlavón földterhermentesítési kötvény	99.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcson	160.50
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcson	187.75
Osztrák járadék papírban	99.60
Osztrák járadék ezüstben	99.25
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák korona járadék	99.50
Osztrák államsorsjegyek	135.40
Osztrák magyar bankrészevény	910.—
Magyar hitelbankrészevény	374.25
Osztrák hitelintézeti részevény	371.60
Párisi vista	330.90
20 frankos arany (Napoleon d'or)	9.57
Németbirodalmi márka	120.65
London vista	47.82
20 márkás arany	11.78

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Utolsó hét.

HENRY CIRCUS

Nagyváradon, a Nagy-piacz-téren.

Ma, csütörtökön november hó 23-án este 8 órakor

**brillians előadás
nagy kisorsolással**

egybekötte. Több nagyon finom, értékes tárgy kisorsolása. Minden látogató 1 számot kap, melylyel a legjobb tárgyat nyerheti.

Edison-féle ideal Chinematograf

ÉLŐ FÉNYKÉPEK.

Szenzációs!

Szenzációs!

DREYFUSS

a rennesi börtönben nejét és védőjeit fogadja — és még ezenkívül 6 érdekes kép.

Fellépte

4 NOISETTES 4

világhírű biciklista családnak 3 férfi és 1 ifju hölgy.

Fellépte az összes művész-csoportnak.

Itt először

Ámor a konyhában.

Nagy komikus némajáték 5 képben, előadja az egész társulat.

1. kép: A konyhaszemélyzet bevonulása.
2. kép: A szerelmes főszakács.
3. kép: Ámor a konyhában.
4. kép: Az uraság nincs otthon.
5. kép: Tűz a konyhában. A Krevinki tűzoltók bevonulása. Zárképlet.

Hejyárok: Zártszék 1—3-ik sorig számozva 1 frt. I. hely 80 kr., II. hely 50 kr., karzat

25 kr. Katonák őrmestertől lefelé és deákok igazolvány ellenében és gyermekek 10 éven alul vasár- és ünneppok kivételével fizetnek: 1. hely 50 kr. II. hely 30 kr. Karzat 20 kr.

Részletes műsor 10 krért este a jegyszekdőknel kapható.

Jegyek előre válthatók Pauker Dánielnél

Holnap, nagy előadás. Szerdán, nov. 29-én utolsó előadás.

Számos látogatásért esd

mely tisztelettel:

Henry,
tulajdonos és igazgató.

Veiszlovits Adolf és fia

„Concordia Entreprise des pompes funébres“

Első nagyváradai dísztemetkezési intézete

és

SIRKÓ RAKTÁRA

a régi helyiséggel szemben levő

BAZÁR-ÉPÜLETBE

helyeztetett át.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.					
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.			
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00						
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 00	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 03						
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudrics >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 12						
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 23						
Magyar-Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 02						
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 05						
Drák-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 26						
Magyar-Cséke >	6 50	4 55	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Nagy-tóti >	7 10	7 59						
Dusesd >	7 05	5 12	Gyanta >	6 56	5 19	Iráz >	8 42	4 49	Szakál >	7 22	7 15						
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 03	Kót >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 42						
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 19						
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33						
>	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	8 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 56						
>	8 53	6 50	Drák-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 19						
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34						
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50												
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31												
Szudrics >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45												
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	V.-Velenceze >	10 01	9 09												
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19												
								Nagyvárad—Ermihályfalva				Ermihályfalva—Nagyvárad.					
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.			
Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Ermihályfalva ind.	5 05	5 24												
B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08												
Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43												
Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03												
Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 23												
B.-Diószeg >	8 52	7 24	Gyapoly >	6 59	7 28												
Nagykágya >	9 07	7 38	Paptamási >	7 24	8 20												
Székelyhid >	9 40	8 03	Bihar >	7 45	8 08												
Érselind >	10 08	8 26	B.-Püspöki >	8 05	8 02												
Ermihályfalva érk.	10 44	9 —	Nagyvárad érk.	8 21	9 15												

Nyomatott Szent-László-nyomdában Nagyváradon.